

Projektrapport

Miljötillsyn hos lantbruk, sommarsprint

2025-01-29

MILJÖSAMVERKAN
ÖSTRA SKARABORG

ADRESS

Hertig Johans torg
541 83 Skövde

TELEFON

0500-49 36 30

E-POST

info@miljoskaraborg.se

WEBBPLATS

www.miljoskaraborg.se

Detta gjorde vi

I det här projektet kontrollerade vi 27 lantbruk med varierande mängd djurhållning samt tre växtodlingsgårdar. De flesta av dessa lantbruk ligger inom nitratkänsligt område vilket innebär att lagstiftningen ställer högre krav på lagring och spridning av gödsel samt dokumentation av gödselhanteringen. På kontrollerna tog vi upp frågor om växtnäring, växtskydd, cisterner, avfallshantering och animaliska biprodukter. Av de 27 verksamheter som vi kontrollerade var 16 anmälningsskyldiga verksamheter (C-verksamheter). Hos dem kontrollerade vi även deras egenkontroll. Övriga 11 var varken tillstånds- eller anmälningsskyldiga (U-verksamheter).

Hos anmälningsskyldiga verksamheter har vi under föregående år noterat att många saknar ett fullständigt egenkontrollprogram. För att se till att verksamheterna påbörjar arbetet delar vi ut Miljöhusesyns egenkontrollpaket och går igenom mallens innehåll tillsammans med verksamhetsutövarna. Syftet är att få dem att påbörja dokumenteringen av egenkontrollen så att de uppfyller lagkraven till nästa tillsyn.

Under 2024 har Jordbruksverket haft ett nationellt projekt om tillsyn av växtnäring inom Jordbruket. Syftet med projektet var att sprida kunskap om de regler som berör hantering och lagring av gödsel. Under det här projektet använde vi oss av de checklistor som Jordbruksverket tagit fram inom sitt projekt. Under tillsynen innebar det en mer noggrann granskning av verksamheternas behov av lagringsvolym och spridningsareal utifrån hur mycket gödsel de producerar. Vi diskuterade även egenkontroll och rutiner för att minska näringsläckage från lagringsutrymmen och gödselhantering.

Resultat

Vi genomförde 27 kontroller. Av dessa kunde vi konstatera avvikelser hos 18 verksamheter. De flesta bristerna var ringa avvikelser från lagstiftningen. Vi kommer att följa upp att besiktning gjorts vid nästa tillsyn. Verksamheter med ringa avvikelser har åtagit sig att åtgärda dem.

På 11 verksamheter diskuterade vi avvikelser vi upptäckt och verksamhetsutövaren åtog sig att åtgärda dem tills nästa kontroll. Av de 16 anmälningsskyldiga verksamheter vi besökte hade 8 avvikelser på egenkontrollen. Vi delade ut Miljöhusesyns egenkontrollpaket och diskuterade vad en egenkontroll innebär och varför anmälningsskyldiga verksamheter är skyldiga att ha en. På en verksamhet hade vi påpekat avvikelserna vid senaste tillsynen, och verksamheten lämnade nu in en komplettering med ifylld egenkontroll.

Andra typer av avvikelser handlade oftast om att dieselcisterner inte besiktigats inom kontrollintervallet. I dessa fall har verksamhetsutövarna skickat in bokningsbekräftelser för ny besiktning till oss efter kontrollen. I 6 fall krävde avvikelserna mer direkta åtgärder. I dessa följer vi upp i uppföljande ärenden. Det gällde bland annat utredning om miljöstraffavgift för att inte ha anmält installation av köldmedieanläggning, att ha använt icke-godkänd sprututrustning eller att det inte fanns någon gödseljournal.

Vi skrev två förelägganden om att åtgärda avvikelser. Dessa fall gällde att åtgärda näringsläckage från lagringsutrymmen och att redovisa uppgifter som krävs för att bedöma verksamhetsutövarens behörighet att sprida växtskyddsmedel.

Vår uppföljning efter projektet

Verksamheterna med ringa avvikelser åtog sig att åtgärda bristerna. Vi kommer att följa upp dem vid nästa planerade kontroll. Skulle en sådan avvikelse återkomma ska verksamheten föreläggas att åtgärda avvikelsen.

Även verksamheterna med avvikelser av normalgraden åtog sig att åtgärda bristerna, och vi följer upp dem inom överenskommet datum. De verksamheter som inte skickar in kompletterande uppgifter inom överenskommen tid kommer att få ett föreläggande om att skicka in en komplettering. De förelägganden vi skrivit kommer vi att följa upp så att åtgärden utförs eller att vi skriver nytt föreläggande förenat med vite.

Vad blev nyttan med projektet?

Stora områden av Miljösamverkans medlemskommuner befinner sig inom nitratkänsligt område. Denna typ av områden är utpekad av Jordbruksverket som särskilt bidragande till näringsläckage från jordbruk i enlighet med överenskommelser i EU:s nitratdirektiv. Det finns också många sjöar och vattendrag inom medlemskommunerna som omfattas av vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för 2021–2027. Vattenmyndigheterna fastställer miljökvalitetsnormer som bestämmer vilken kvalitet inom områdena ekologisk och kemisk status som vattendragen har och vilken status de ska uppnå innan slutet av förvaltningsperioden. I vattenmyndigheternas bedömning av vattendragens status har de i det flesta fall bedömt jordbruket som en betydande påverkan för vattnens näringsbelastning. Växtnäringstillsynen är därför mycket viktig i Miljösamverkans medlemskommuner eftersom området är hårt belastat av näringsämnen som bidrar till övergödning och försämrade ekologisk kvalitet i våra vatten.

Svenskt lantbruk ger närproducerade livsmedel och är helt nödvändigt för att skapa det öppna, biologiskt rika landskap som kännetecknar svensk landsbygd. Trots det påverkar all växtodling och djurhållning miljön negativt i viss omfattning eftersom näringsämnen från växtodling och gödsel bidrar till övergödning i vattendrag, sjöar och hav. Med miljökvalitetsmål som Ingen övergödning, Grundvatten i bra kvalitet och En giftfri miljö i sikte fokuseras tillsynen på att minska läckage av näringsämnen och kemikalier från lantbruket. Genom löpande tillsyn kan vi säkerställa att miljölagstiftningen uppfylls och därmed att den negativa påverkan på miljön minskar.

Fakta om projektet

Namn:	Miljötillsyn hos lantbrukare - Sommarsprint
Projektet pågick:	27 maj till 20 september 2024
Detta granskade vi:	<ul style="list-style-type: none">• Växtskydd• Växtnäring• Animaliska biprodukter• Avfallshantering• Egenkontroll
Antal anläggningar:	27
Antal anläggningar utan avvikelser:	9